

та обов'язків, а не очікування можливих надбань та самореалізації як особистості. Жахливі умови роботи співробітників ОВС, специфічні методи організації діяльності та управління спотворили весь спектр їх мотивів. Людей, які не можуть страйкувати та протестувати у випадку порушення їх соціальних і трудових прав, фактично зробили безправними внаслідок бездумних спроб реформування, «виведення за штат» усіх працівників з подальшим розглядом питання про зайнятість кожного працівника окремо, що стало вже майже традицією при зміні керівництва. Невиправдана агресія та жорстокість працівників ОВС лякає суспільство так само, як і статистика їх самогубств. Всупереч деклараціям про роль правоохоронних органів у демократичній правовій державі, система ОВС перетворюється на каральний орган, який карає, у першу чергу, своїх працівників.

Такий стан справ створює протиріччя між затребуваністю державою й суспільством громадян для виконання професійних обов'язків у правоохоронних органах та наявністю соціально-економічних факторів, які негативно впливають на них при виконання професійного обов'язку. Це викликає необхідність проведення виваженої та послідовної політики реформування, а також розробки й прийняття органами державної влади комплексних програм оптимізації правоохоронної сфери.

Федченко М.С., студентка юридично-психологічного факультету НАВС *Науковий керівник:* Гелич Ю.О., кандидат юридичних наук, доцент

Особливості застави корпоративних прав як засобу забезпечення виконання зобов'язань

Сьогодні можна казати про те, що застава є одним із найпоширеніших засобів забезпечення виконання зобов'язань. Її суть полягає насамперед в тому, що вона здатна стати ефективним способом захисту прав суб'єктів господарського права. Це обумовлено тим, що такий вид захисту як судовий, є більш складним і не завжди здатен досягти своєї мети через проблеми виконання судового рішення. Власне, через це, останнім часом спостерігаються тенденції розширення кола об'єктів, які здатні бути предметом застави. Зокрема, поруч із традиційними об'єктами як нерухомість чи інше майно набуває популярності передача в заставу корпоративних прав.

Разом з тим, незважаючи на зростання кількості договорів застави корпоративних прав, виникають певні труднощі в реалізації прав кредитора при зверненні стягнення на такий предмет застави у разі невиконання боржником своїх зобов'язань за кредитним договором. Вони, в свою чергу, пов'язані з численними проблемами на рівні правозастосування, оскільки у спеціальному законодавстві щодо застави саме корпоративних прав існують деякі прогалини. Так як застава прав, включаючи корпоративні, не може

відбуватися як застава речей - цінних паперів (акцій). З іншого боку - існують законодавчі положення про заставу майнових прав, однак корпоративні права за змістом не можуть бути зведені лише до майнових вимог, оскільки вони являють собою сукупність майнових, організаційних, управлінських та інших прав.

Варто зазначити, що аналіз чинного законодавства, передусім Цивільного кодексу України [7], Господарського кодексу України [1], Законів України «Про заставу» [3], «Про господарські товариства» [2], «Про акціонерні товариства» [4], а також судової практики свідчить про відсутність єдиного підходу до вирішення питання стосовно можливості корпоративних прав бути предметом застави.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 576 ЦК України предметом застави може бути будь-яке майно, що може бути відчужене заставодавцем і на яке може бути звернене стягнення. Поряд з цим, згідно ст. 4 Закону України «Про заставу», предметом застави можуть бути майно та майнові права. З огляду на це виникає питання: чи є корпоративні права різновидом зазначених об'єктів? Звернемося до ЦК України, а саме ст.190, згідно якої майном вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки. Майновий характер права полягає в тому, що його здійснення призводить до надходження у володіння, користування та розпорядження управненої сторони певного майна.

Слід звернути увагу також на те, що відносно визначення змісту корпоративних прав у чинному законодавстві немає єдиної точки зору. Так, згідно ст. 167 ГК України, корпоративними правами є права особи, частка якої визначається у статутному фонді господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки дивідендів організації та активів у разі її ліквідації відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами. Таке ж саме визначення надається і в ст. 14 Податкового кодексу України [5]. Натомість, ст. 2 Закону України «Про акціонерні товариства» також надає визначення корпоративних прав, де ними є сукупність майнових і немайнових прав акціонера - власника акцій товариства, які впливають з права власності на акції, що включають право на участь в управлінні акціонерним товариством, отримання дивідендів та активів у разі його ліквідації відповідно до закону, а також інші права та правомочності, передбачені законом чи статутними документами. Окрім цього, згідно пункту 1.1 Розділу 2 Роз'яснення Головного Управління Державної служби при Кабінеті Міністрів України «Про декларування доходів державних службовців», корпоративним правом визнається право власності на частку (пай) у статутному фонді юридичної особи, включаючи право на управління та отримання відповідної частки прибутку такої юридичної особи [6].

Вище викладене стосовно питань інституту застави свідчить про те, що на сучасному етапі розвитку української правової системи законодавством чітко не врегульовано питання належності корпоративних прав до предмету

застави. Власне, для того, щоб забезпечити максимальний захист інтересів учасників договору застави, необхідним, на думку вчених-практиків, є внесення відповідних змін до законодавства України. Так, доцільним видається ч. 1 ст. 576 ЦК України викласти в наступній редакції: «Предметом застави може бути будь-яке майно (зокрема річ, цінні папери, майнові права), а також корпоративні права, що можуть бути відчужені заставодавцем і на яке може бути звернене стягнення». Поряд з цим, ст. 590 ЦК України доповнити, визначивши порядок звернення стягнення на корпоративні права, а ст. 586 ЦК - визначивши порядок користування та розпорядження корпоративними правами заставодавцем. Змін потребує й ст. 4 Закону України «Про заставу», яку науковці пропонують викласти у наступній редакції: «Предметом застави можуть бути майно, майнові права, а також корпоративні права».

Відтак, як бачимо, питання корпоративних прав сьогодні є досить актуальним та водночас таким, що потребує деяких змін та уточнень на законодавчому рівні, а тому запропоновані варіанти доповнень до законодавства, на думку практиків, дозволять здійснити наступне: 1) забезпечити ефективний механізм захисту прав кредитора при невиконанні боржником своїх зобов'язань; 2) визначити корпоративні права як особливий предмет застави; 3) створити умови для формулювання правових норм, які регулюватимуть порядок прийняття корпоративних прав у заставу; 4) створити сам механізм звернення стягнення на корпоративні права, у випадках, передбачених законодавством.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України. Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної ради України. - 2003. - №18. - Ст. 144.
2. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 49.
3. Закон України «Про заставу» від 02.10.1992 F2654-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — №47. — С. 642
4. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 // Відомості Верховної Ради України. - 2008. - № 50-51. - Ст. 384.
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Роз'яснення Головного Управління Державної служби при Кабінеті Міністрів України «Про декларування доходів державних службовців» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0036323>
7. Цивільний кодекс України. Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №№ 40-44. - Ст. 356.